

ĐẶC ĐIỂM SINH HỌC VÀ DIỄN BIẾN MẬT ĐỘ QUẦN THỂ CỦA LOÀI CHÂU CHẤU MÍA CHÀY XANH (*Hieroglyphus tonkinensis* Bolivar) HAI LUỒNG (*Dendrocalamus barbatus*) TẠI PHÚ THỌ

Bùi Quang Tiệp¹, Trần Thanh Trăng¹, Lê Hồng Thiết², Nguyễn Đức Vinh³,
Nguyễn Tiến Hiếu⁴, Hoàng Văn Sáng⁵

¹Trung tâm Nghiên cứu Bảo vệ rừng,

²Chi cục Trồng trọt và Bảo vệ thực vật Phú Thọ

³Chi cục Kiểm lâm Phú Thọ,

⁴Hạt Kiểm lâm Thanh Sơn, ⁵Hạt Kiểm lâm Đoan Hùng

TÓM TẮT

Luồng được xác định là loài cây trồng chủ lực trong phát triển kinh tế, xã hội cho cộng đồng người dân ở Phú Thọ. Trước sự biến đổi khí hậu cùng với sự gia tăng diện tích trồng rừng Luồng dẫn đến sự bùng phát của một số loài sinh vật gây hại, trong đó loài Châu chấu mía chày xanh *Hieroglyphus tonkinensis* được xác định là mối đe dọa lớn nhất ở Phú Thọ từ năm 2012 đến nay. Nghiên cứu về đặc điểm hình thái, đặc điểm sinh học Châu chấu mía chày xanh được thực hiện từ tháng 4 năm 2019 đến tháng 4 năm 2020 tại Trung tâm Nghiên cứu Bảo vệ rừng và Chi cục Trồng trọt và Bảo vệ thực vật tỉnh Phú Thọ. Khi nuôi ở điều kiện nhiệt độ trung bình $t=27,6^{\circ}\text{C}$, độ ẩm trung bình RH= 79,8%, thời gian hoàn thành vòng đời của Châu chấu mía chày xanh là 327,5 ngày, trong đó trứng là 241,36 ngày, ấu trùng là 54,88 ngày, trưởng thành là 31,26 ngày. Điều tra đánh giá biến động mật độ quần thể loài sinh vật này ở 3 huyện Thanh Sơn, Đoan Hùng và Yên Lập từ tháng 4 đến tháng 12 năm 2019 cho thấy tháng 4 và tháng 5 là thời điểm mật độ quần thể ấu trùng Châu chấu mía chày xanh xuất hiện cao nhất trong năm. Đây là cơ sở để áp dụng các biện pháp phòng chống đối với loài Châu chấu mía chày xanh hại Luồng ở Phú Thọ.

Biological characteristics and population density dynamics of locust *Hieroglyphus tonkinensis* Bolivar damaging bamboo *Dendrocalamus barbatus* in Phu Tho province

Bamboo *Dendrocalamus barbatus* is confirmed a major plant for local communities in developing economy and society in Phu Tho province. Because of climate change and increasing areas of *Dendrocalamus barbatus* have brought about breaking out some serious pests within the most threatening locust *Hieroglyphus tonkinensis* between 2012 and at present in Phu Tho. Study on morphological and biological characteristics of *H. tonkinensis* was carried out from April of 2019 to April 2020 in Forest Protection Research Centre and Phu Tho Department of Cultivation and Plant Protection. Obtained result show that life cycle of this species was completed in 327.5 days at 27.6°C and 79.8% relative humidity while egg, larva and adult are 241.26 days, 54.88 days and 31.26 days respectively. Surveillance of population density dynamics of the locust in three districts including Thanh Son, Doan Hung and Yen Lap showed that larva population density of this species reach a peak in April and May of the year 2019. This result is very useful for applying methods to control them damaging the bamboo in the province.

Keywords: *Hieroglyphus tonkinensis*, population density dynamics, biological characteristics, *Dendrocalamus barbatus*